

'Ons geloof slaapt. Christelijke migranten schudden ons wakker'

Het christendom uit het Midden-Oosten leren kennen is om talrijke redenen goed, vindt mgr. Gabriel Quicke: voor de oecumene, voor de integratie van gevluchte christenen in Europa en voor ons eigen geloof. "Zij helpen ons om ons geloof te herontdekken."

Marta Petrosillo, Rome

Mgr. Gabriel Quicke weet waarover hij spreekt als hij het over de christenen in het Midden-Oosten heeft. Hij was negen jaar staf lid in de Pauselijke Raad voor de Eenheid van de Christenen, en was er verantwoordelijk voor de relaties met de Oriëntaals-orthodoxe Kerken. Onlangs begon hij aan een nieuwe functie, ditmaal in zijn thuisland België (zie kader). We spraken hem in Rome over de christenen in het Midden-Oosten, de eenheid van de christenen en zijn nieuwe functie.

De schat van het geloof

Quicke publiceerde onlangs het boek *Spirituele verkenning van de christenen in het Midden-Oosten – Veraf of dichtbij?* (zie ook KN 30). Er was behoefte aan, vertelt hij. "Er zijn veel boeken over het Midden-Oosten, maar die zijn of heel algemeen of juist heel specialistisch. Ik wilde van binnenuit een overzicht geven van de spirituele wereld van de christenen in het Midden-Oosten en me daarmee richten op een breed publiek. We kunnen van hen leren. Door de eeuwen heen is het hen gelukt om de schat van het christelijke geloof te bewaren, ondanks het feit dat ze in echt moeilijke omstandigheden leven. Ze hebben er veel offers voor gebracht, tot aan het vloeien van bloed toe. Desondanks hebben ze niet alleen hun geloof weten te bewaren, maar hebben ze dat ook weten over te dragen aan de nieuwe generaties. En dat geldt ook voor de liturgische tradities." Quicke verwijst naar Europa, waar priesters bij dopen of huwelijken niet zelden de vraag krijgen of er niet-Bijbelse lezingen gebruikt mogen worden. "Dat is voor christenen in het Midden-Oosten ondenkbaar. Ze gebruiken al eeuwenlang dezelfde hymnes en de teksten komen uit de Bijbel."

Oecumene van het bloed

De vraag naar de eenheid van de christenen lijkt nergens urgenter dan in het Midden-Oosten, met zijn lappendeken aan verschillende Kerken en kerkgenootschappen. Hoe kan die eenheid bereikt worden? "Eenheid is iets anders dan uniformiteit", merkt Quicke op. "We moeten met elkaar op weg gaan en de eerste uitdaging daarbij is dat we moeten proberen een diepe empathie voor elkaar te ontwikkelen. Proberen de mentaliteit van de ander te begrijpen, is heel belangrijk en noodzakelijk. In de tweede plaats is het essentieel dat we samen bidden. De christelijke eenheid is vooral een geschenk van boven, een geschenk van de Heilige Geest. Het gebed vormt het hart van de hele oecumenische beweging. En in de derde plaats worden onze Kerken verenigd door de uitdagingen van buitenaf. Paus Franciscus heeft verschillende keren gesproken over de 'oecumene van het bloed', het martelaarschap dat christenen van alle denominaties verenigt. En er zijn de gezamenlijke werken van barmhartigheid en onze samenwerking voor vrede en gerechtigheid."

Concrete gestes

Paus Franciscus levert met concrete gestes een heel eigen bijdrage aan de oecumene, vertelt Quicke. "Hij heeft werkelijk buitengewone dingen gedaan van hoge

symbolische waarde. Zoals tijdens zijn bezoek aan Armenië, toen hij een buiging met zijn hoofd maakte voor catholicos Karekin II, het hoofd van de Armeens-apostolische Kerk, en hem zei: 'Uwe Heiligheid, ik vraag u mij en de katholieke Kerk te zegenen.' Dat was ongelooflijk. Ik herinner me ook dat we paus Tawadros II van de koptisch-orthodoxe Kerk gingen ophalen op het vliegveld bij zijn komst naar Rome. Toen we aankwamen bij Domus Sanctae Marthae stonden er geen Zwitserse gardisten, maar slechts een man in het wit... de paus zelf! Zoiets is voor iemand uit het Midden-Oosten meer waard dan tien jaar dialoog."

De rol van de paus

Toch is er nog een weg te gaan voordat katholieke en orthodoxe christenen samen de Eucharistie kunnen vieren. "Daar wordt vaak over gesproken", zegt Quicke, "maar de volledige eenheid van de Kerken en de eucharistische eenheid zijn nauw met elkaar verbonden." Aan die volledige eenheid "zitten hoe dan ook nog veel juridische haken en ogen".

Die zitten bijvoorbeeld rond het pausschap: de meeste orthodoxe Kerken zijn bereid om de bisschop van Rome als *primus inter pares* te erkennen, maar daar houdt zijn zeggenschap voor hen dan ook op. "En dan

is er nog het feit dat de katholieke Kerk heel imponerend is en wereldwijd veel gelovigen telt. Er bestaat de angst om opgeslokt te worden, en om de eigen identiteit te verliezen. We moeten er veel voor bidden!"

In slaap gevallen

Om christenen uit het Midden-Oosten beter te kunnen begrijpen, zouden westerse christenen hun kennis over hen moeten verdiepen, vindt Quicke. Dat helpt ook onszelf, benadrukt hij. Hoewel heel wat migranten uit de regio christen zijn, "denken we in Europa vaak ten onrechte, als we iemand Arabisch horen spreken, dat hij wel moslim zal zijn. Er zijn echter ook Arabisch sprekende christenen.

Toen ik in België mijn boek presenteerde, zei een aantal Syrische christenen me dat de Kerk in Europa in slaap is gevallen. De Kerk slaapt omdat ons geloof slaapt. We hebben de plicht om ons geloof wakker te schudden, de christenen uit het Midden-Oosten kunnen ons helpen om het weer te ontdekken."

(Vert. SvdB)

Gabriel Quicke, Spirituele verkenning van de christenen in het Midden-Oosten – Veraf of dichtbij? Uitg. Gompel & Svacina, 108 pp., pb., € 17,90, ISBN 978 9463 71013 8

Terug naar België

Mgr. Gabriël Quicke begon eind augustus als rector van het Leuvense Heilige Geestcollege. "Dat huisvest honderdvijftig studenten van de Katholieke Universiteit Leuven. Een derde van hen komt uit Afrika en vooral Azië, waarvan een groot deel uit de Indiase deelstaat Kerala, een gebied dat ik erg goed ken. Ik ben ook president van het Leo XIII-seminarie, en zal colleges geven aan de theologische faculteit. Ik ben erg dankbaar voor deze nieuwe taken, al ben ik me ervan bewust dat de situatie van de Belgische Kerk en van België in het algemeen, veranderd is sinds ik elf jaar geleden het land verliet."

Paus Franciscus met catholicos Karekin II, hoofd van de Armeens-apostolische Kerk. Deze paus levert met zijn concrete gestes een heel eigen bijdrage aan de oecumene, zo ziet mgr. Quicke (inzetfoto),

Foto: CNA - Andreas Dueren

Foto: AP